

er bedre; thi derved er hele Sagen paa en vis Maade decideret. — Det, der bestemte mig til at begjære Ordet, var den Udtalelse om, at Folketirken er et verdsligt Begreb, en Udtalelse, som jeg maatte forstaae saaledes, som om den kun var et verdsligt Begreb, idet den stod ligeoverfor den Udtalelse, at det ikke var Kirken i Almindelighed, hvorom her var Tale, men Folketirken, og at den er et verdsligt Begreb. Det er den urigtige Opfattelse, som jeg troer, at de ærede Forslagsstillere have havt; thi deres Forslag vidner om, at de antage Folketirken kun for et verdsligt Begreb. Det har faaet adskillige Tillemplinger, for at det foreslaaede Kirkeraad ogsaa skulde faae en aandelig Virksomhed, men det forud at raade den lovgivende Magt og forud at lægge Haand paa, hvad der skal skee gennem den lovgivende Magt, er ifølge Forslaget dets Hovedformaal, og det er en verdslig Tendents. At holde indenfor denne raadgivende Magt selve Stattevæsenet og Finantsbestyrelsen, det ligger i Forslaget, og det er en verdslig Magt. For i den øvrige Behandling af denne Sag ikke at blive misforstaaet, vil jeg forud sige, at jeg vil bede Thinget i Alt, hvad det hører mig sige, at see det som den herskende Tanke, at det er min Dvertydning, at ved Grundloven, som den er, er der givet en positiv og bestemt Opfordring til at forsøge paa, om denne Sag kan bringes til en Afgjørelse. Det er min Dvertydning, at den, som leverer et Stof dertil, selv et ubrugeligt Stof, som dette er, har gjort et Skridt i den Retning, hvortil der ligger en bestemt Opfordring i Grundloven. Spørgsmaalet bliver nu ikke mere for mig: Er dette det Rette? men: Er det kommet frem — jeg mener ikke Enkelthederne, men det hele Forslag — i Overeensstemmelse med Grundloven, saaledes som den har opfattet Folketirken, og er det muligt, at der nogensinde kan fremkomme en Definition af Folketirken i Form af en Forsatning? Forsøget bør gjøres og skal gjøres, og jeg skal gaae langt videre. Saasnart alle disse verdslige Ting, vor Statterei og vor Ret til gennem Lønninger at have Indflydelse paa Folketirken, ere lagte til os, skal Ingen være villigere end jeg til, saavidt jeg forstaaer det, at række min

Haand til at finde den Grændse, indenfor hvilken Folketirkens Raad bliver Kongens Raad i de geistlige Sager, saaledes som vi ere Statsmagtens Raad i de verdslige og almindelige Lovgivningsfager. De Ting, der maae lægges indenfor Kirkemagtens Grændser, maae her, som ved de afvigende Menigheder, være blot kirkelige; man maa ikke komme til os og søge Love derom; man maa ikke komme til os og søge en Lov om, hvilken Psalmebog der skal bruges, eller en Lov om et Ritual, som man derefter vil bruge tvingende imod Menighederne; det maa være Kirkeraadet, man i saa Henseende maa gaae til. Men man maa heller ikke komme til os og sige: „Vi have truffet de og de Foranstaltninger i kirkelige Anliggender, og dog paaastaae vi at være Folketirken“. Nei, vi maae have Ret til at sige: „Efterat I have truffet de og de Foranstaltninger, saa faae I ikke en Stillings Understøttelse af os, thi saa ere I efter vor Betragtning ikke mere Folketirken“. Dette er den Stilling, vi maae indtage. — Jeg skal nu, for at komme ind paa Sagens historiske Gang og Forhandling her i Salen og for at gjøre den hele Stilling klarere, jeg vil haabe, ogsaa klarere for Forslagsstillerne, begynde med at bemærke, at den ene ærede Forslagsstiller, for at godtgjøre det Naturlige, det Nødvendige i at komme til en sliq Kirkeforsatning, henviste til Kirkens tidligste Lieder, og sagde: „Skete der da ikke det og det, og toges der ikke da ogsaa af Menighederne Beslutning om, hvorledes Kirkens Styrelse skulde være?“ Dette er allerede besvaret af et æret Medlem (Fischer) paa en meget fuldstændig, klar og fattelig Maade; men min Betragtning af Sagen er noget anderledes end hans; jeg deler ganske hans Grundbetragtning, men føler til, at den Kirke, der da optraadte paa en saadan Maade, — jeg gaaer ud fra, at det er et historisk Factum, Noget, vi ikke behøve at strides om, jeg tager det for givet — var ikke Folketirken i Jødeland, men en Disfenterkirke i Jødelandet. Den stod i den eiendommelige Nødvendighed ligeoverfor en af de meest hierarchisk ordnede Understater — thi Romerstaten stod over Jødeland — at den maatte see at skaffe sig en taalelig Stilling og